



ISSN (Online) 2560-4708

75 година победе на фашизмом у II светском рату

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org



БИЛТЕН

Број 97, јануар 2020. године

ДАН ПРВЕ СРПСКЕ ЕСКАДРИЛЕ



Делегација Команде РВ и ПВО испред споменика мајору
Бранку Вукосављевићу 17. јануара 2020. године

Пре 102 године, 17. јануара 1918. године на Солунском фронту је формирана Прва српска ескадрила.

Тим поводом делегације Команде РВ и ПВО, УПВЛПС и Удружења пилота „Курјаци са Ушћа“ изашле су 17. јануара 2020. године пред вечну кућу мајора Бранка Вукосављевића првог командира легендарне Прве српске ескадриле, одале му почаст и положили цвеће. Потом су на историјском часу о славној ескадрили и њеном командиру говорили потпуковник Драган Мрдак и Златомир Грујић, пуковник у пензији.

Овогодишње манифестације, као и оне претходних година, посвећене Првој српској ескадрили носе у себи велику симболику и снажну поруку – да тај велики датум никада не заборавимо, да се храбрих српских пилота стасалих у огњу Великог рата са поносом сећамо и да славне традиције нашег РВ и ПВО негујемо и оплемењујемо из генерације у генерацију.

Традиције Прве српске ескадриле наставља и негује 252. школско-тренажна авијацијска ескадрила 204. вбр, која је и ове године поранжана 16. јануара помен пилотима у цркви Ружица, а потом и свечано обележила свој дан.



После помена 16. јануара 2020. године у цркви Ружица на Београдској
тврђави припадници 252. ескадриле, ветерани и гости

КРСНА СЛАВА ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ РВ и ПВО



Пред ломљење славског колача на Светог Саву 27. јануара 2020. године на
аеродрому „Пуковник пилот Миленко Павловић“ на Батајници

Сечењем славског колача и благосиљањем жита у Центру за обуку РВ и ПВО обележена је крсна слава Свети Сава. Присуствовали су припадници центра и њихова деца, команданти јединица са аеродрома, дечји хор цркве "Свети Ђорђе" и гости. Светковину су увеличала деца професионалних припадника ЦО РВиПВО рецитовањем и певањем песама посвећених Светом Сави, након чега су им подељени пакетићи.

СЕЋАЊЕ НА ЕДВАРДА РУСЈАНА

Чланови УПВЛПС су положили цвеће пред споменик Едварду Русјану (1886-1911) на београдском Новом Гробљу.

Обележавању годишњице трагичне смрти "Југословенског Икара" и прве ваздухопловне жртве на Балкану, присуствовале су делегације Ваздухопловног савеза Србије, Удружења ваздухопловаца Војводине, Удружења жена летача Србије и Русјанове домовине - Словеније (преко 80).



Полагање цвећа пред вечном кућом Едварда Русјана на Новом Гробљу
у Београду 11. јануара 2020. године

ОБУКА НА БОРБЕНИМ ХЕЛИКОПТЕРИМА МИ-35

Министар одбране А. Вулин и начелник ГШВС генерал М. Мојсиловић, у пратњи команданта РВ и ПВО генерал-мајора Д. Жарковића, присуствовали су летачкој обуци на борбеним хеликоптерима Ми-35 на аеродрому "Наредник - пилот Михајло Петровић" у Нишу. Министар Вулин је рекао да се ВС обнавља као што није деценијама. Он се уверио у достигнути степен обучености посада, као и у врхунске перформансе хеликоптера Ми-35, који важи за један од најбољих јуришних хеликоптера.

Основне одлике Ми-35 су велика ватрена моћ и снажан оклоп, а набавком ових летелица Србија је добила савремене борбене хеликоптере за подршку копнених и специјалних снага.

Хеликоптери Ми-35 се у основној намени употребљавају за извођење борбених дејстава по циљевима на земљи у оквиру ваздухопловне ватрене подршке снага КоВ. Могу изводити дејства по циљевима у ваздушном простору, ваздушни транспорт људства и терета, извиђачке и патролне задатке.

Хеликоптери Ми-35 поседују заштиту од дејстава пешадијског наоружања и опремљени су савременим уређајима за навигацију, дигиталним показивачима, електронским индикаторима и осматрачко-нишанским системом. (26.01.2020. mod.gov.rs)



Хеликоптер Ми-35 у лету

НАБАВКА СИСТЕМА ПВО "ПАНЦИР С1"

Русија и Србија су закључиле уговор о набавци једне батерије ПВО система "Панцир С1", а примена је већ започела, изјавио је за РИА Новости извор из области војно-техничке сарадње. Једна батерија укључује 6 система „Панцир С1“.

"Уговор је закључен прошле године на једну батерију. Почела је његова примена, која ће бити завршена 2020. године", рекао је саговорник агенције.

Председник Србије Александар Вучић је крајем октобра на вежби "Словенски штит" говорио о набавци, али тада се радило само о једном комплексу "Панцир С". Поред тога, Вучић је нагласио жељу Србије да стави у службу ПВО систем дугог домета С-400. Србија је највећи увозник руског наоружања и војне опреме у Европи. Раније је купила од Русије седам хеликоптера Ми-17 и Ми-35, а такође је на поклон добила шест авиона МиГ-29 и десет оклопних транспортера БРДМ-2МС. (Објављено: 20.01.2020.god. vesti@vostokvesti)

РЕМОНТ ШЕСТ БЕЛОРУСКИХ МИГ-29 ЗА СРБИЈУ

Русија помаже Белорусији у ремонту и модернизацији шест авиона МиГ-29 до нивоа МиГ-29М2 ради слања у Србију, изјавио је извор за РИА Новости из области војно-техничке сарадње.

"Помажемо Белорусима у ремонту и модернизацији шест авиона МиГ-29 до нивоа МиГ-29М2. Авиони за Србију потичу из Министарства одбране Белорусије", рекао је извор агенције.

Раније је саопштено да је Белорусија поклонила Србији четири авиона МиГ 29.

Тakoђе је и Русија поклонила Србији шест авиона МиГ-29 из састава Ваздушно-космичких снага. (Објављено: 20.01.2020. године. vesti@vostokvesti)

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- 1. фебруара 1947. године, на основу уговора са СССР-ом основано мешовито југословенско-совјетско предузеће за цивилни ваздушни транспорт „ЈУСТА“.

- 1. фебруара 1954. године, започео пријем првих 10 хеликоптера С-51.

- 5/6. фебруара 1943. године, преобуку на Спитфајеру обавио је наредник Александар Ценић, први југословенски пилот који је оперативнo летео на Спитфајеру у 73. сквадрону РАФ-а.

- 7. фебруара 1926. године, Министарство војске и морнарице, донело је одлуку да се у року од пет година набави преко 800 авиона, већином борбених. Обиман и амбициозан програм, који је Југословенско ваздухопловство увео међу најразвијеније у Европи, поверен је углавном домаћој ваздухопловној индустрији.

- 14. фебруар 1901. године, Коста Милетић је ступио у ваздухопловну школу у Русији.

- 14. фебруар 1912. године, Службени војни лист Краљевине Србије бр.3, приказује цртеже ознака родова и служби, па и ознаке за униформе ваздухопловаца и припадника Голубије поште.

- 15. фебруара 1957. године, основано је Одељење за историју и Музеј при КРВ у Земуну.

- 18. фебруара 1913. године, у Београду је Краљ Србије Петар Први Карађорђевић прописао „Уредбу о саобраћају справама, које се крећу по ваздушном простору“, што је први закон о ваздушној пловидби код нас и један од првих у Европи и свету. Уредба је објављена у Службеном дневнику Краљевине Србије број 41. од 21. фебруара 1913. године.

- 20. фебруара 1913. године, формиран је Приморски аероплански одред.

- 22. фебруара 1912. године, Министарство војно Краљевине Србије расписало је конкурс за три официра и три подофицира за изучавање пилотаже у француским авијатичарским школама.

- 22. фебруара 1928. године, у Краљевини Југославији је донет Закон о ваздушној пловидби.

- 22. фебруара 1946. године, наредбом Начелника ГШ ЈНА, формирана је Главна управа цивилног ваздушног саобраћаја при Команди ратног ваздухопловства са задатком успостављања редовног ваздушног саобраћаја у Југославији.

- 29. фебруара 1924. године, Краљевским указом број 8115 одређено је да се 2. август, Свети пророк Илија слави као ваздухопловна слава, а 1. април као дан ВТЗ. Данас је 2. август Дан рода авијације и авијатичарска слава.

ЗАХВАЛНОСТ ВАЗДУХОПЛОВЦИМА ЗА ДОПРИНОС АНТИФАШИСТИЧКОЈ БОРБИ

Од почетка до завршетка рата, наши ваздухопловци су се храбро и истрајно ангажовали у борби против фашистичке силе, дајући висок допринос победи против фашистичких војних формација и бранећи небо отаџбине. Заслужују, да се у години јубилеја о њима кажу топле речи уз захвалност за херојски допринос и огромну жртву, да се обиђу спомен-обележја њима посвећена и положи цвеће.

У 2020. години обележавамо велики јубилеј – 75. годишњицу завршетка II светског рата и победе над фашизмом. Посветићемо том јубилеју максималну пажњу и ставити га у тежиште нашег деловања на неговању традиција. Антифашистичка борба је имала огромне размере обједињујући цео слободољубиви свет у супротстављању највећем, злу које је човечанство до тада задесило – фашизму. Најкрваваји рат у људској историји однео је преко 50 милиона живота. Свим људима који су се против фашизма борили и положили највећу жртву – живот, морамо дати признање и њихова имена и дела уписати у вечнопис историје.

У величанственом отпору фашизму наши ваздухопловци дали су изузетан допринос и велике жртве, од почетка до краја светског рата. Наводимо догађаје у којима се види њихов допринос антифашистичкој борби и које обележавамо сваке године, а сада са још већом посвећеношћу:

Шпанија – симбол антифашистичке борбе

У предвечерје II светског рата на позорници Шпанског грађанског рата одиграло се, као на великој премијери наступajuће највеће светске кланице низ сцена из наступajuће експанзије борбене авијације, која је границе светског сукоба приширила и продубила до неведених граница. Истовремено у том рату видела се снага наступajuћег фашизма, који је уз помоћ фашистичких режима Немачке и Италије довео на власт фашистичке снаге у Шпанији.

За одбрану од фашизма у том рату, међу хиљадама добровољаца и света и Југославије били наши храбри пилоти и ваздухопловци који су учествовали у борбама против фашиста у Шпанији и дали велики допринос и жртву.

Јединственог спомен-обележја учесницима Шпанског рата нема, али постоји спомен плоча поручнику Шпанског републиканске војске Божидару Бошк Петровићу Ваздушног асу са оборних седам фашистичких авиона. Споменик се налази на стадиону ФК „Партизан“ у Београду, излазимо и полажемо венац у јулу.

Априлски рат 1941. године – судар са фашистичком Луфтвафе

У Априлском рату, који је отпочео 6. априла изјутра без објаве рата, наши ваздухопловци су се организовано, одлучно и храбро борили против ваздухопловних формација агресора које су кидисале на наше градове и села, аеродроме, мостове и пруге. У тој борби погинуло је око 700 ваздухопловаца, од тога 138 летача. Забележено је них херојских подвига наших ваздухопловаца:

- Пилоти Шестог ловачког пука јуначки су бранили Београд од најезде фашистичке авијације несебично се жртвујући.

Подигнут им је монументални споменик на Дунавском кеју у Земуну на који свих година од његове изградње излазимо 6.

априла у подне. Пилотима Шестог ловачког пука постављена је спомен-плоча у Иригу у знак сећања на њихова полетања са оближњег аеродрома у Крушедолу, где такође излазимо 6. априла.

У Априлском рату херојски су се борили и пилоти Петог ловачког пука, Првог, Осмог и дела Трећег бомбардерског пука и Једанаесте извиђачке групе. *Спомен обележја у земљи немају.*

Монументални споменик херојима одбране неба отаџбине у Априлском рату налази се на локацији Шајкаш - Вилово код Титела, где такође излазимо и полажемо цвеће.

- Подвиг је извела Трећа хидропланска група, која је после капитулације, 16. априла 1941. године, под командом поручника бојног брода Владете Петровића (рођеног брата Бошка Петровића шпанског хероја) прелетела из Боке Которске и после 1000 км стигла у Александрију и прикључила се савезницима. Дејствовала је као хидропланска ескадрила под називом “No.2 Yugoslav Squadron” у саставу 201. групе (201. Naval Co-operation Royal Force Group) с базом код Александрије од 7. маја 1941. године до 23. априла 1942. године и извршила 812 борбених задатака. *Спомен обележја немају иако су једина јединица која се комплетно придружила савезницима и борила скоро годину дана.*

НОР 1941-1945. године – ваздушне борбе против фашистичке армаде

- После капитулације један број ваздухопловаца нашао се на Блиском, Средњем Истоку и Медитерану, где се укључио у борбу против фашистичких сила.

- Партизанска авијација настала је почетком лета 1942. године показавши да у срцу поробљене Европе југословенски партизани имају своје ваздухопловство. *Постоји више спомен обележја на територији Републике Српске.*

- Прва ескадрила НОВЈ “N 352 Yugoslav Squadron RAF” формирана је 22. априла 1944. године на аеродрому Бенина у Либији, наоружана са 16. ловаца Спитфајер. Друга ескадрила НОВЈ “N 351 Yugoslav Squadron RAF” формирана је 1. јула 1944. године, наоружана са 16 авиона Харикен.

- Уз помоћ ваздухопловства САД формирано је једно одељење (4 авиона) летећих трђава које је дејствовало у саставу Пете ваздушне армије.

Појединачних спомен обележја нема. Изаћићемо на гробље Комонвелта у Београду и положити цвеће крај хумки наших пилота.

- Уз помоћ Црвене Армије током 1944. године створено је снажно ваздухопловство НОВЈ. У пролеће 1944. године у Совјетски Савез је упућено на школовање више стотина омладинаца, а у јесен уз помоћ Црвене армије формирано је 6 ваздухопловних пукова - две дивизије и позадинске јединице.

Постоји више спомен-обележја ваздухопловним пуковима и дивизијама формираним у јесен 1944. и зиму 1945. године: у Новом Саду, Руми, Великим Радинцима, Кленку, Бачком Брестовцу, Госпођинцима и Пригревици. Изаћићемо и положити цвеће на сва та спомен-обележја.

Очекује нас богата активност и потребно је да уложимо сву своју енергију и снагу да би све те догађаје достојанствено обележили. Позивамо све ваздухопловце и учеснике НОР-а на сарадњу. Биће сачињен конкретан програм и план који ће се наћи на овом сајту. (З.Г)

НЕМАЧКИ "ТОРНАДО" ИДЕ У ПЕНЗИЈУ, КО ЋЕ БИТИ НАСЛЕДНИК

Јавна је тајна да се у Немачкој налазе америчке атомске бомбе. Бундесвер је дужан да има авионе способне да носе те бомбе, а то је скуп спорт. Садашња генерација авиона је застарела, а нова још није поручена. Хала у Манхингу, наомак Минхена, мирише на уље. На поду су црвене линије које посетиоци не смеју да прелазе, иза њих смеју да ступе само механичари. Ту се истовремено поправља по двадесет немачких борбених авиона типа "торнадо". Одржава их "Ербас".

"Сваки 'торнадо' је овде у просеку 350 дана", каже нам Катрина Землер Шулер, шефица одељења које одржава авионе Бундесвера. Она признаје да поправка значи сналажење – пребацивање делова авиона са једног на други. Често нема нових резервних делова за авионе старије производње.



Из једног поверљивог документа Министарства одбране произилази да је то скуп спорт – трошкови одржавања ових авиона за прошлу годину износе око 600 милиона евра.

"Торнадо" је малтене олдтајмер. Осамдесетих је био чудо технике, али је данас, од некадашњих 350 комада који су летели у фарбама Бундесвера, остало само 85 летелица. Остале су већ старо гвожђе.

Но немачка армија мора да барем до 2025. године задржи у употреби што више "торнада". Јер ово је једини авион немачког ратног ваздухопловства који може да носи и испали америчке нуклеарне бомбе смештене у Немачкој.

Берлин, напиме, у оквиру НАТО-а има обавезу да одржава авионе способне за атомске ударе – баш као и Италија, Белгија и Холандија, на чијим се територијама исто налазе неке од америчких нуклеарних бомби.

Тактика такозваног "нуклеарног одвраћања" је важна за НАТО и зато свака од ових земаља у случају нужде мора да има летелице и пилоте способне за атомски напад. Сваке године војна алијанса одржава одговарајућу вежбу.

Јавна је тајна да су америчке нуклеарне бомбе у касарни "Бихел", на југоистоку Немачке. Наводно их има између петнаест и двадесет. Међутим немачка Влада никада није јавно признала присуство тих бомби – то је државна тајна.

"Хитно је"

Невоља за Берлин је што још није ни поручен нови модел авиона који може да носи атомске бомбе. При томе би производња наследника "торнада" могла да потраје годинама. Бундесвер је пак у цајтноту.

Тајна је информација колико још авиона уопште може да лети у акцији, али је један војни пилот рекао за Дојче веле да од 45 авиона у његовој групи углавном може да лети између осам и дванаест њих. "Волели бисмо да имамо авион који стварно функционише", каже он и додаје: "Хитно је".

Но изгледа да Влади у Берлину није толико хитно. Већ две године Министарство одбране не доноси одлуку. Наводно се леме између два модела који би могли да наследе "торнадо" – један је амерички Ф/А-18 у производњи "Боинга", а други "Ербасов" "јурофајтер тајфун". Бундесвер већ има 138 "јурофајтера", али не таквих који могу да носе атомске бомбе. *Извор: DW (Дојче Веле), 13. јануар 2020. године.*

ВЕСТИ ИЗ ВАЗДУХОПЛОВСТВА У СВЕТУ

Оборен украјински Боинг изнад Ирана

Украјински "боинг" 737 у којем се налазило 176 особа, срушио се по полетању са техранског аеродрома. Авион летео за Кијев. Украјински званичници су саопштили да је у авиону било 167 путника и девет чланова посаде. Утврђено је да је авион грешком оборила иранска ПВО. *(РОЈТЕРС, РТ, 27.01.2020.)*

Удес хеликоптера УН-60М у Тајвану

У удесу хеликоптера УН-60М Bleck hawk у Тајвану погинуо начелник генералштаба Шен Ји Минг. Тајван је купио од САД 60 ових летелица. У несрећи је погинуло осам људи од 12 колико их је било у хеликоптеру. *(Тајјунг 02.01.2020.)*

Пад америчког авиона у Авганистану

Представници Оружаних снага САД, после неколико сати спекулација, признали су да се у Авганистану срушио авион "Е-11". Локалне власти наводе да су пронађена тела двојице пилота. Талибани тврде да су оборили авион. *(РТС, 27.01.2020.)*

Хрватски хеликоптер ОХ-58Д Kiowa Warrior пао у море

У море између Заблаћа и Зларина у 11.05 пао је војни хеликоптер, потврдила је загребачком "Јутарњем листу" Шибенско-книнска полиција. Из мора извучено тело једног члана посаде. За другим чланом се трага.

Реч је о хеликоптерима који су од недавно у саставу МОРХ-а, а Хрватска војска добила их је на поклон од САД, преноси Индекс.

Хеликоптери су донирани 2015. године јер су у САД-у проглашени војним вишком.

"Свих 16 одабраних хеликоптера произведени су између 2010. и 2012. године и имају између 100 и 600 сати налета. Хеликоптери поседују сву стандардну опрему и наоружање која се уграђује на ОХ-58Д Kiowa Warrior у складу с прописима и стандардима копнене војске САД. Од одабраних хеликоптера, њих 14 још увијек се налази у активној постројби копнене војске САД што је јамство да ће до средине идуће године бити у активној упораби", писао је МОРХ на својим страницама 2015. године након што су стручњаци хрватске војске у Сједињеним Државама одабрали и прегледали хеликоптере.

Пронађено је и тело другог пилота, а летелица је извучена из мора. *(Јурањи, Индекс, 27.01.2020.)*

У паду америчког хеликоптера погинуо кошаркаш Коби Брајант

Хеликоптер у којем су се налазили Коби Брајант и његова ћерка Ђијана пао је у 9.45 по локалном времену у недељу 26. јануара 2020. године у Калифорнији, у месту Калабасасу, око 48 километара северо-западно од Лос Анђелеса.

Реч је о хеликоптеру Сикорски С-76Б, којим је управљао један пилот. У летелици се налазио један пилот и осам путника, укључујући бившег америчког кошаркаша, Кобија Брајанта, и његову 13-годишњу ћерку Ђијану. Сви су погинули.

Сикорски С-76 (енгл. Sikorsky S-76) је амерички хеликоптер средње величине којег производи корпорација Сикорски. Хеликоптер може да понесе од 12 до 13 путника и њиме може да управља један или два пилота. Хеликоптер има долет од 761 km и може да крстари при брзини од 287 km/h. Хеликоптер С-76 је први лет обавио 13. марта 1977. а до марта 2011. године произведено је 774 примерка. *(РТС, 27. јануар 2020. године)*

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Наменен је члановима УПВЛПС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства. Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrujic@gmail.com www.udruzenjevlps.org